

RELIGION OG POLITIK PÅ DJURSLAND

Kampen mellem de to store religiøse retninger Indre Mission og grundtvigianismen sidst i 1800-tallet blev heldigvis kun ført med verbale midler, men nådesløs var den. Missionsfolkene anklagede grundtvigianerne for at have erstattet helligånden med "folkeånden" og kaldte foragteligt de grundtvigianske forsamlingshuse for "didelumdejhuse" og "offentlige forlystelseshuse". Grundtvigianerne kaldte de missionske præster "Helvedesprædikanter" og mente, at folk risikerede at blive sindssyge efter at have deltaget i de missionske vækkelsesmøder.

Ikke mindre hård var tidens politiske kampe, og der var i høj grad sammenhæng mellem det religiøse og det politiske. Grundtvigianerne sluttede op om Venstres kamp mod Estrups "diktatur", og de grundtvigianske forsamlingshuse var oprindelig tænkt som samlingssteder for både religiøse og politiske møder, samt som "øvehuse", hvor egnens karle gennem gymnastik og fysisk udfoldelse kunne blive rustet til at tage kampen op mod Estrup og Højre, hvis "revolutionen" skulle blive en realitet. Dengang var Venstre den rene vare og som navnet siger: "venstreorienteret".

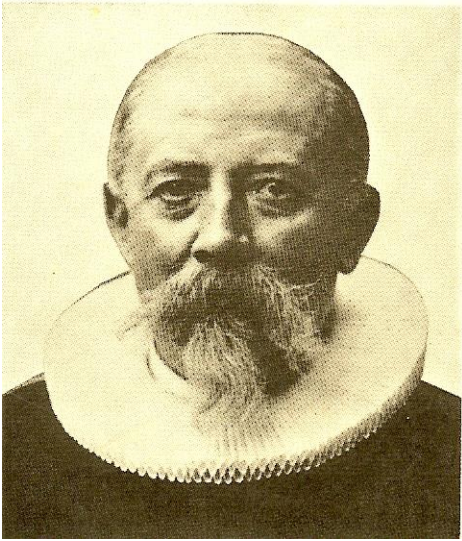
Indre Missions store "høvding" Vilhelm Beck var præst i Ørum Djurs fra 1866 til 1874. Han og missionsfolkene vendte det politiske ryggen og henviste til, at det ikke tilkom nogen at gøre modstand mod de autoriteter, Gud havde indsat. Man skulle med Jesu ord "give kejseren, hvad kejserens er".

Dermed støttede missionsfolkene jo reelt Estrup og diktaturet, hvad grundtvigianerne og Venstre-folkene selvfølgelig ikke var sene til at påpege. De anklagede missionsfolkene for at være "unationale" og diktaturets håndlangere, mens missionsfolkene til gengæld anklagede grundtvigianerne for at have glemt "det ene fornødne", frelsen, til fordel for verdslige "narrestreger".

En af de største stridsmænd på den grundtvigianske side på Djursland var Niels Pedersen fra gården Nyskov i Thorsager. Hans og hustruens familier hørte til de indvandrede fynboer på Grenaa-egnen, der bragte de fynske vækkelser til Djursland. I Thorsager kom de til at stå i spidsen for en grundtvigiansk og Venstrepolitisk bevægelse, der fik opført Thorsager forsamlingshus i 1886. Her fik gymnastikken en hovedplacering, der mærkes på egnen den dag i dag. Pedersen-Nyskov blev både sognerådsformand og amtsrådsmedlem og fik talrige andre tillidsposter

1894 var Niels Pedersen-Nyskov med til at oprette Rønne Højskole, der dog hurtigt kuldsejlede og derefter til stærk grundtvigiansk frustration blev overtaget af "konkurrenten", missionsfolkene, der havde større held med sig under den dygtige forstander Kristen Herskind.

På dette tidspunkt havde Pedersen-Nyskov dog forladt den lokale politik. Efter forgæves at have søgt valg i sin egen kreds, Ebeltoftkredsen, blev han i 1895 folketingsmedlem for Grenaa-kredsen. I folketinget kom han hurtigt til tops, blev formand for finansudvalget, statsrevisor, og fra 1913 til sin død i 1922 endda formand for folketinget.

Vilhelm Beck var præst i Ørum Djurs 1866-74.

Niels Pedersen-Nyskov var folketingsmedlem for Grenaaakredsen 1895-1922

Med andre ord en af Djurslands store sønner – men i dag ikke husket af mange. Dog står en mindesten for ham ved Anlægget i Grenaa, ved Vesterport for enden af Store- og Lillegade. Stenen kan samtidig minde os om en tid, hvor den nuværende forholdsvis fordragelighed på såvel den religiøse som den politiske front var utænkkelig.

Mindestenen for Niels Pedersen-Nyskov ved Anlægget i Grenaa. Foto VFH 2011.

Skrevet af Vilfred Friborg Hansen til DjurslandsPosten januar 2011.